

M. A. CASTRÉNIN SEURAN TOIMINTAKERTOMUS 2018

YLEISTÄ

M. A. Castrénin seura luo yhteyksiä ja edistää vuorovaikutusta suomalaisten ja Venäjällä asuvien suomalais-ugrilaisia (uralilaisia) kieliä puhuvien kansojen kanssa, tekee tunnetuksi näiden kansojen kulttuuria Suomessa ja muualla maailmassa sekä tukee niiden kulttuuripyrkimyksiä ja oman kielen käyttöä ja kehittämistä nykyaikaisen viestinnän välineeksi. M. A. Castrénin seura toimii Mariankatu 7 A:ssa sijaitsevassa Alfred Kordelinin säätiön omistamassa, Tieteellisten seurain valtuuskunnalta yhdessä Suomalais-Ugri-laisen Seuran kanssa vuokratussa tilassa.

Kertomusvuonna seuran toiminta keskittyi perustoiminnan ohella *M. A. Castrénin seuran strategian 2014–2018* toteuttamiseen. Omien projektien lisäksi seura on delegoinut opetus- ja kulttuuriministeriön *Suomalais-ugrilainen kulttuuriyhteistyö Venäjän kanssa* -hakumenettelyn suomalaisille toimijoille vuodeksi 2019 suunnattuja projektikohtaisia apurahoja. Apurahahakemuksia saatiin 18. Projektivastukset voidaan myöntää, mikäli eduskunta hyväksyy tarkoitukseen määrärahan.

HALLITUS JA TOIMIHENKILÖT

Seuran hallitukseen ovat kuuluneet seuraavat jäsenet: kääntäjäkoordinaattori **Merja Aho** (Kirjallisuuden vientikeskus FILI), tohtorikoulutettava **Elina Ahola** (Turun yliopisto, 9.4.2018 saakka), toiminnanjohtaja **Anne Helttunen** (Äidinkielen opettajain liitto), amanuessi **Anna-Mari Immonen** (Museovirasto), MuT **Maari Kallberg**, kirjailija **Riina Katajavuori**, jatko-opiskelija **Tomi Koivunen** (Turun yliopisto, 9.4.2018 lähtien), professori **Mika Lavento** (Helsingin yliopisto), toimittaja **Kirsikka Moring** ja FT **Merja Salo** (Helsingin yliopisto). Anne Helttunen on toiminut hallituksen puheenjohtajana 30.5.2018 saakka, jonka jälkeen uutena puheenjohtajana aloitti Maari Kallberg. Elina Aholan paikalle varapuheenjohtajaksi astui Anne Helttunen. Hallitus on kokoontunut yhdeksän kertaa, ja sen jäsenille on maksettu kokouspalkkiona 35 € ja puheenjohtajalle 100 € kokoukselta.

Seuran palveluksessa on ollut toiminnanjohtaja, FM **Marja Lappalainen**. Seuran taloutta on hoitanut kirjanpitäjä KLT **Leena Kähkönen** (Tilitoimisto Leena Kähkönen Oy). Marja Lappalainen on toiminut myös hallituksen sihteerinä. Varsinaisina tilintarkastajina ovat toimineet KTM **Manu-Pekka Laakso** ja tradenomi **Minna Kario**, ja heidän varahenkilöinä valt. tri **Laura Solanko** ja FM **Simo Kantele**.

M. A. CASTRÉNIN SEURA JA SUOMALAIS-UGRILAINEN TULEVAISUUS

– STRATEGIA 2014–2018

M. A. Castrénin seuran strategiassa määritellään asiat, jotka ovat seuralle tärkeitä, selkeyttävät toimintaa sekä tukevat sen työtä kohdealueiden, jäsenistön ja suuren yleisön tarpeisiin. Toimintasuunnitelmassa esitetyt konkreettiset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja tukeneet siten seuran strategiaa. M. A. Castrénin seuran tavoitteena on jatkaa työtään merkittävänä ja keskeisenä toimijana sekä haluttuna yhteistyökumppanina suomalais-ugri-laisessa maailmassa.

JÄSENET

Seuraan on vuoden 2018 aikana liittynyt kolme uutta jäsentä. Seurassa oli vuoden lopussa noin 380 jäsentä, joista yhteisöjäseniä 10, ainaisjäseniä 107 ja ulkomaisia jäseniä 91. Vuosikokouksessa jäsenmaksuiksi päätettiin varsinaisilta jäseniltä 20 €, opiskelijoilta 10 €, yhteisöjäseniltä 100 €, ainaisjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1.000 €. EU:n uuden tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukainen rekisteriseloste otettiin käyttöön määräaikaan mennessä toukokuussa.

SUOMALAIS-UGRILAINEN KULTTUURIYHTEISTYÖ VENÄJÄN KANSSA

Seura sai toiminta- ja erityisavustuksen opetus- ja kulttuuriministeriön hakumenettelystä *Suomalais-ugrilainen kulttuuriyhteistyö Venäjän kanssa*. Yhteistyöhankkeet ovat käsittäneet kieleen ja kulttuuriin liittyviä ruohonjuuritason projekteja. Tasavertaisina kumppaneina on ollut sekä vanhoja että uusia toimijoita Venäjän suomalais-ugrilaisien parista (liite).

Vuoden 2019 hakua varten seura sai Venäjän suomalais-ugrilaisilta toimijoilta määräaikaan mennessä 43 yhteistyöhanke-ehdotusta. Seuraan tulleet lukuisat yhteydenotot ja varsinaisten hanke-ehdotusten – joissakin oli useampia konkreettisia projekteja – suuri määrä osoittaa, että suomalais-ugrilaisilla alueilla on paitsi kiinnostusta myös valmiuksia tehdä konkreettista hankeyhteistyötä. Erityisesti näin saatu moraalinen tuki koetaan ensiarvoisen tärkeäksi ja kannustavaksi.

SUKUKANSAPÄIVÄT

M. A. Castrénin seura järjesti yhteistyössä Illume Oy:n, Kolttakulttuurisäätiön, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen, Suomi–Venäjä-Seuran ja Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskuksen kanssa uuteen suomalais-ugrilaiseen dokumenttielokuvaan keskittyneen elokuvatapahtuman *Kino Fenno-Ugrican*, joka järjestettiin 20.10.2018 Kino Engelissä Helsingissä. Ohjelmassa oli kolttasaamelaiselokuva *Kaisi-U'lljan-Mä'rjj-U'lljan – Heidi Gauriloff*, ensimmäinen ersämordvankielinen draamaelokuva *Azor (Isäntä)*, unkarilainen *Inkubátor (Incubator)* ja Suomessa Koneen Säätiön tuella tuotettu ensi-iltaelokuva *The Nation*, joka kertoo udmurttilaisista besermaneista. Lisäksi seura oli mukana järjestämässä *Arkkitehdit Inkerissä ja Marinmaalla. Inkerin ja Marinmaan mittauspiirustuskirjojen julkistamistilaisuutta* 22.10. seuran tiloissa.

Tapahtuman ohella seura kutsui koolle sukukansajärjestöjä ja koordinoi Suomessa pidettävien sukukansapäivien tapahtumia kokoamalla ne yhteistä tapahtumakalenteria varten. Tapahtumia järjestettiin lähes 20 paikkakunnilla yhteensä noin 45.

Sukukansapäiviä olivat järjestämässä mm. Eesti-filmi, Eesti-Maja – Viro-keskus, Illume Oy, Helsingin ja Turun yliopistojen kansatieteen oppiaineet, Hollolan Nuorisoseura, Kalevalaisten Naisten Liitto, Karjalan Sivistysseura, Keravan Viro-seura, Kino Kuvakukko, Kolttakulttuurisäätiö, Kulttuurivihkot, Kulttuurikeskus Ugrin Paikka, Kulttuuritalo Laikku, Kuopion kaupunginkirjasto, Lastenkulttuurikeskus Rulla, Museovirasto, Oulun Kalevalaiset, Pirkanmaan elokuvakeskus, Pirkanmaan Tuglas-Seura, Pohjois-Viena-seura, Porin kaupunginkirjasto, Pori Sinfonieta, Rahvaan musiikin kerho, Rahvusarhiivi Filmariiv, Saamelaisalueen koulutuskeskus, Sisä-Suomen Saamelaisyhdistys Bármbu, Suomalais-Ugrilainen Seura, Suomen ICOMOS ja kansainvälisen kansanrakentamisen tieteellinen komitea CIAV, Suomen kansallismuseo, Suomi–Unkari Seuran Järvenpään, Kuopion, Oulun, Tampereen ja Ylä-Savon paikallisyhdistykset, Suomi–Venäjä-Seura ja sen Kemin, Itä-Suomen, Oulaisten, Oulun, Lakeuden ja Pohjois-Suomen piirijärjestöt ja osastot, Tampereen Kalevalaiset Naiset, Tampereen kaupungin Kulttuuripalvelut, Tampere-Eesti Klubi, Tampere–Tartto-Seura, Tuglas-seura ja sen paikallisosasto Pirkanmaalla, Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskus, Unkarin suurlähetystö ja Viro-instituutti.

KÄÄNNÖSPALKINTO

M. A. Castrénin seura julisti keväällä haettavaksi M. A. Castrénin seuran käännöspalkinnon 2018. Palkinto jatkaa M. A. Castrénin seuran perinteistä avointa palkintosarjaa, jolla pyritään tuomaan esille suomalais-ugrilaisien (uralilaisten) kansojen kieltä ja kulttuuria.

Kilpailulla M. A. Castrénin seura haluaa korostaa omakielisen kirjallisuuden merkitystä kohdistamalla käännöspalkinnon Venäjän Federaatiossa ja Suomessa 2010-luvulla suomalais-ugrilaisilla kielillä kirjoitettujen ja julkaistujen alkuperäistekstien kääntäjille, jotka ovat osallistuneet kirjallisuutensa kartuttamiseen ja kirjallisen ilmaisun kehittämiseen äidinkielellään. Määräaikaan mennessä saatiin yhdeksän ehdotusta palkinnon saajiksi.

SUOMALAIS-UGRILAISTEN KANSOJEN MAAILMANKONGRESSIEN VÄLIKONFERENSSI

Viron Setomaalla Värskassa 26.–27.10.2018 pidetyn välikonferenssin teemana oli *Suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit – parhaat käytänteet*. Setomaan päämiehen avaamassa konferenssissa käsiteltiin konsultaatiokomitean ja suomalais-ugrilaisten järjestöjen toimintaa Lahden VII Maailmankongressin jälkeen. Työryhmissä käsiteltiin suomalais-ugrilaisten kielten nykytilannetta, henkistä kulttuuriperintöä, joukkotiedotusta ja demografisia kysymyksiä. Työskentelyn tulokset otetaan huomioon suunniteltaessa seuraavaa maailmankongressia, joka pidetään vuonna 2020 Viron Tartossa. Suomalainen järjestelytoimikunta käynnistää työnsä vuoden 2019 alussa.

MUITA TAPAHTUMIA

Seura on vuoden mittaan ollut mukana järjestämässä mitä moninaisimpia suomalais-ugrilaisia kulttuuritapahtumia, kirjanjulkistajaisia, kokouksia ja kohtaamisia, ja sen ovet ovat olleet avoinna useille yhteistyökumppaneille.

25.–26.3. Marja Lappalainen osallistui osallistui Suomalais-ugrilaisten kansojen konsultaatiokomitean kokoukseen Pietarissa.

9.4. pidettiin M. A. Castrénin seuran vuosikokous Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasalissa. os. Hallituskatu 1, Helsinki. Vuosikokouksesitelmän piti kansanedustaja **Pekka Haavisto** aiheenaan sukulaisensa **Hedvig Sofia Lencqvistin** ja M. A. Castrénin kohtaaminen Arkangelin lähellä Pinegassa.

15.5. vietettiin *Komin kielen päivää* seuran toimistolla. Stipendiaatti **Olga Baženova** kertoi komien kirjallisuudesta ja ajankohtaisista kuulumisista.

YHTEISTYÖTÄ JA MUITA KONTAKTEJA

Seura on osallistunut useiden työryhmien ja toimikuntien työskentelyyn, mm. Suomi–Venäjä-Seuran sukukansatyöryhmään, Ekla-säätiön hallitukseen ja Cultura-säätiön Valtiopäivätoiminnan 150. merkkipuoden juhlarahastoon. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään Suomalais-ugrilaisten kansojen konsultatiivisessa komiteassa ja Suomalais-Ugrilaisten Kirjallisuuksien Liitto AFULissa.

Seura on osallistunut erilaisiin verkostoitumis- ja koulutustilaisuuksiin. Seura on toiminut asiantuntijana ja kontaktien välittäjänä suunniteltaessa useita Suomessa ja Venäjällä järjestettyjä suomalais-ugrilaisiin kansoihin liittyviä tapahtumia, esim. festivaaleja ja kongresseja.

Kotimaisten lähiseurojen, museoiden, kirjastojen, tutkimuskeskusten ja yliopistojen kanssa on toimittu niin ikään tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyökumppanien määrä on kasvanut vuosi vuodelta etenkin sukukansapäivä tapahtumien levittäytyessä ympäri Suomea.

Seura on jatkanut yhteistyötään virolaisten, unkarilaisten ja Venäjän alueella toimivien yhteisöjen, järjestöjen ja seurojen kanssa ja laajentanut entisestään suomalais-ugrilaista verkostoaan. Kolmikantayhteistyö erityisesti Suomessa toimivien Viro- ja Unkari -järjestöjen kanssa on jatkunut tuloksekkaana. Sukukansojen piiristä seuraa on lähestytty mitä erilaisimmin toivein, joihin on pyritty vastaamaan kohtuullisessa ajassa.

UUDISTUNUT VERKKOTETOPAKETTI UGRI.NET

Suomalais-ugrilaisia kansoja esittelevä seuran verkkotietopaketti www.ugri.net toimi yli 25 vuotta sekä oppimateriaalina peruskouluille ja lukioille että tietolähteenä kaikille muille suomalais-ugrilaista kansoista ja kulttuureista kiinnostuneille. Tietopakettin uudistamistyö käynnistettiin Jenny ja Antti Wihurin rahaston apurahan turvin v. 2017. Suunnittelutoimikuntaan kuuluivat pj. Anne Helttunen, varapj. Elina Ahola, FT Merja Salo, äidinkielenopettaja **Annamari Saure** ja tj. Marja Lappalainen. Uusittu sivusto esittelee suomalais-ugrilaista kansoja nykyaikaisin keinoin, tekstien ja kuvien lisäksi äänen, elävän kuvan ja interaktiivisuuden avulla. Sivusto kertoo kansojen historiasta, maantieteestä, taiteesta, tieteestä, tarinoista ja koulutuksesta mutta myös elämästä nykypäivänä: arjesta, työstä, koulusta, harrastuksista ja vapaa-ajan vietosta. Autenttista materiaalia hankitaan jatkossakin eri puolilta suomalais-ugrilaista maailmaa.

Interaktiivisuutta (mm. pelejä, tehtäviä) kehitetään erityisesti sivujen nuoria käyttäjiä ja koulukäyttöä ajatellen. Sivusto tulee näin vastaamaan paremmin nykyajan vaatimuksia, korostamaan pedagogista näkökulmaa ja ottamaan huomioon erityisesti nuorten näkökulmaa ja konkreettista ääntä.

Tavoitteena on, että sivut käännettäisiin myöhemmässä vaiheessa ainakin englanniksi ja venäjäksi ja mahdollisimman monelle suomalais-ugrilaiselle kielelle, jolloin niiden käyttö olisi mahdollista Suomen ulkopuolellakin. Ugri.net julkistettiin Äidinkielen opettajain liiton koulutuspäivillä Helsingissä 1.8.2018.

TIEDOTUS

Vuoden aikana on ilmestynyt kolme jäsentiedotetta. Seuran uudistetut kotisivut (www.macastren.fi) ja sähköpostitiedotuslista ovat välittäneet tietoa suomalais-ugrilaisen maailman ajankohtaisista uutisista ja tapahtumista. Aktiiviseksi tiedotuskanavaksi ja kansainväliseksi kohtaamispaikaksi on muodostunut seuran Facebook-sivu.

Seura on lainannut kiertonäyttelyitään ja muuta materiaalia sekä kouluihin, yliopistoihin että yksityisille henkilöille. Seuralla on ollut ainutlaatuinen mahdollisuus saada kirjakokoelmiinsa myöntämänsä julkaisutuen ansiosta suomalais-ugrilaisilla kielillä julkaistua kirjallisuutta, jollaista ei muualla Suomen kirjastoissa ole. Myös audiovisuaalinen aineisto päivittyy jatkuvasti.

Toimisto on palvellut jäsenistöä, viranomaisia, tiedotusvälineitä, kouluja ym. tahoja materiaalinhankinnassa, vierailujen järjestämisessä ja tiedonvälityksessä sekä antanut asiantuntijalausuntoja uralilaisiin kansoihin liittyvissä kysymyksissä. Vuoden aikana seurassa on käynyt noin 450 vierailijaa niin Suomesta kuin ulkomailta.

MUUT AVUSTUKSET JA LAHJOITUKSET

Seura haki kertomusvuonna aktiivisesti avustuksia rahastoilta ja säätiöiltä tukeakseen valtionavustuksella tehtävää perustyötä ja yhteistyöhankkeita Venäjän suomalais-ugrilaisen kansojen kanssa. Seura sai jäsen **Martti Lehdeltä** 500 € seuran yleiseen toimintaan.

TALOUS

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatu toiminta-avustus oli 85.000 €. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi seuralle 45.000 €:n erityisavustuksen käytettäväksi suomalais-ugrilaisiin yhteistyöhankkeisiin Venäjällä ja 80.000 €:n erityisavustuksen kotimaassa.

Jäsenmaksujen tuotto oli noin 3.600 €.

Verohallitus on nimennyt seuran vuosiksi 2018–2022 sellaiseksi yhdistykseksi, jolle tehdyn vähintään 850 €:n ja enintään 50.000 €:n suuruisen rahalahjoituksen lahjoittava yhteisö saa vähentää tulostaan verotuksessa.

Tarkemmat tiedot ovat esillä tuloslaskelmassa ja taseessa.

M. A. Castrénin seura lukuina

Asiakaspalvelukontaktit Suomessa

Vierailut toimistolla		450 hlöä
Omat tapahtumat ja tilaisuudet	3 kpl	350 hlöä
Yhteistyötapahtumat ja -tilaisuudet	7 kpl	
Yhteensä	10 kpl	800 hlöä

Hankkeiden lukumäärä

Yhteistyöhankkeet Venäjällä	26 kpl	Toteutuneet 26 kpl
Delegoidut hankkeet Suomessa	9 kpl	Toteutuneet 9 kpl
Yhteensä	35 kpl	Toteutuneet 35 kpl

Tiedotustoiminta

Jäsentiedotteet	3 kpl
Uutiskirjeen (1/pv) tilaajat	248 kpl
Facebook-tykkäykset	690 kpl

Toiminnallinen tehokkuus

Valtionavustukset	
- toiminta-avustus	85.000 €
- yhteistyöhankkeet Venäjällä	45.000 €
- delegoidut avustukset Suomessa	80.000 €
Muu rahoitus	500 €
Yhteensä	210.500 €

Henkilöstö

Henkilötyövuodet, htv	1
Henkilöstömenot, €	60.635
Sairauspoissaolot, pv/ht	0
Henkilöstökoulutus, kpl/ €	6/0

SUOMALAIS-UGRILAINEN KULTTURIYHTEISTYÖ VENÄJÄN KANSSA LIITE

Yhteistyöhankkeet Venäjän suomalais-ugrilaisten toimijoiden kanssa
45.000 €, 26 hanketta

KARJALA (5.500 €)

Nuori Karjala: Karjalan kielen online-kurssi
Periodika-kustantamo: lastenkirja Älä unohda meidy, Pakkaine!

MARI (16.800 €)

Intellektuaal -kulttuuri- ja tiedotuskeskus: Nuorten etnojournalistien koulu 2018
Nuortenlehti Jamde lij: nuorisoleiri Marij junkor-2018 – kiiruhtaa luoksesi
Sanomalehti Marij El: harjoituskirjat Marij jylme dene paša tetrad 5-8 klass
Marin kirjailijaliitto: Nuorten kirjailijoiden seminaari
Marin kirjankustantamo: julkaisu Zoja Bogdanova: Šym-tšon seskem
Marin tasavallan perinteisen uskonnon keskusjärjestö: julkaisu Jumalkuvat marilaisessa kirjonnassa
Nuorison aloiteryhmä: Kravets-leiri
Sosiaalisten ja kulttuuristen aloitteiden keskus: Euroopan puoleisen Venäjän varhaisen rautakauden suomensukuisten heimojen aineellinen kulttuuri

BAŠKORTOSTAN (900 €)

Ošmes-lehti: lehtitilaukset

KOMI (15.200 €)

Esikouluopetuksen kansallinen tutkimuslaitos: Lasten kehitys- ja kasvatuskalenteri päiväkodeille
Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutti: oppikirja Opiskellaanpa suomea! Velödam suomi kyv!
Komi gor -tv-yhtiö: B-ohjelma
Komin tv-kanava: lastenohjelma Tšolöm, dzoljuk!
Telesem Komi: kielikorttipeli Puhutaan komia, pelataan!
Telesem Komi: dokumenttielokuva Komi-kirja
Ust-Kulomin kirjastotoimi: julkaisu Istok sodružestva – rodnoj jazyk
V. D. Polenovalle nimetty Venäjän Federaation suomalais-ugrilainen kulttuurikeskus: V. V. Timinille nimetty XVII kesäyliopisto nuorille filologeille
V. Savinille nimetty akateeminen draamateatteri: esitys Kominkielisiä satuja

UDMURTIA (6.200 €)

Glazovin piirin keskuskirjastolaitos: julkaisu DondyDor batyrjos
Keneš-lehti: erikoisnumero Udmurtian kansallinen sepele
Lehti Idnakar: erikoisnumero Kinjos mi? Besermanjos.

Udmurtian yliopisto: Kesäkoulu Muškuš

Udmurtian yliopisto: sähköinen oppimateriaali Udmurtin kielen opetuksen apuneuvo kouluja varten, 4. osa

Zetšbur!-lehti: erikoisliitteet Tutut nimet – kaikki rakastavat!

**Suomalaisille toimijoille delegoidut projektiaviustukset
80.000 €, 9 hanketta**

Kalevalaisten Naisten Liitto: Suomalais-ugrilaisen naisjärjestöjen yhteistyö ja seminaarit

Karjalainen Nuorisoliitto: Sukujuhlat – Suguvastavundu 2018

Nomadi ry: Tanssitaideyhteistyö

Pohjanmaa–Karjala: Karjalankielinen kielipesä Karjalassa

Sukukansojen ystävät: Vatjan kielen kurssit

Suomen Muinaismuistosäätiö: Suomalais-ugrilainen pronssikauden keramiikka Keski-Volgalla

Suomi–Venäjä-Seura: Sugrifest 2018

Suomi–Venäjä-Seura: Suomalais-ugrilaisen kansojen konsultaatiokomitea

Tmi Niillas Holmberg: Minun tarinani – Balladista näytelmäksi